

Qui paga mana. Construir un país a còpia de mesures palpables i concretes

written by Marçal Girbau | 7 de juny de 2016

Fa prop de 15 anys, el mestre dels mestres Joan Solà va publicar un article titulat Així es fa un país: **les Ikastoles**, on elogiava el model d'escola associativa basca. Solà remarcava especialment l'aspecte econòmic de l'èxit basc. Per a ell, les Ikastoles s'havien pogut bastir gràcies a un poble disposat individualment i col·lectiva a contribuir econòmicament en tot allò que fos necessari: matrícules escolars, esdeveniments culturals microfinançats, donacions, caminades populars i el que sorgís. L'economia i les finances al servei d'una llengua i d'una cultura, que, alhora, és el bastió que ha d'estar al servei d'una nació orgullosa i desacomplexada.

Aquesta reflexió del mestre Solà lliga d'allò més amb l'article precedent, on dèiem que calia tornar a posar sobre la taula el binomi oblidat "llengua i poder". De poders, esclar, n'hi ha de molts tipus, per bé que segurament en una societat com la nostra un dels poders més clars, nítids i diàfans és l'econòmic. Allò tan nostrat que diu que "qui paga, mana".

És ben sabut que Catalunya pateix precisament d'aquest costat. Tothom és més que conscient que els nostres governs no disposen dels ingressos necessaris i corresponents als impostos que assumeix religiosament –si no, no s'entén per què seguim pagant– la ciutadania. Ara bé, la qüestió que ens ocupa en aquests moments és la següent: amb les molles que tenim i l'autonomia de fireta que ens deixen senyorejar, fem tot el que és a les nostres mans per tal que siguin el més intel·ligentment i estratègicament gestionades, d'acord amb

l'objectiu de bastir un país nacionalment i lingüística autocentrat i desacomplexat? Malauradament, la resposta és que no. O almenys, no prou.

Em centraré en l'exemple dels ajuts de la Generalitat de Catalunya a festivals de música, atorgats a través de l'Institut Català de les Empreses Culturals, que em servirà per il·lustrar prou bé el que globalment sofreix el país.

Per a aquells que no coneguin el gremi cultural, cal precisar que l'ICEC concedeix ajuts i subvencions d'acord amb uns criteris establerts en unes bases que publica anualment la Generalitat. L'objectiu d'aquests criteris és, teòricament, de poder racionalitzar la tria dels projectes sol·licitants, de manera que, almenys, sembli que ha estat un procés just i equànim. Aquests criteris, doncs, serveixen per adjudicar més o menys punts a cada projecte, a fi que es pugui concretar quins projectes obtenen o no ajuts i en quina quantitat.

Després d'una anàlisi comparativa dels diferents ajuts a festivals o cicles musicals, hom pot adonar-se d'elements ben interessants. Per exemple, les bases específiques que regeixen la concessió d'ajuts en les modalitats d'aportacions reintegrables i subvencions a festivals o cicles musicals, estableixen el següent: d'una banda, 25 punts –de 100– per a aquells projectes que proposin almenys un 20% dels artistes programats residents a Catalunya –cantin en català, castellà, o panjabi–; de l'altra, 25 punts més per a aquells projectes on almenys el 15% dels artistes programats cantin en català o occità –en cas de música que no tingui lletra es valora l'autoria catalana de l'obra, és a dir, que l'autor resideixi o residís al Principat de Catalunya. Val a dir, tanmateix, que aquests criteris en qüestió no determinen si el projecte rebrà o no l'ajut, sinó que només serveixen per calcular la quantitat de l'esmentat ajut. La llengua, doncs, no fa aprovar o suspendre: només és un valor afegit.

Si analitzem les subvencions a festivals de música pensades

per a festivals organitzats per ajuntaments o ens que en depenen, per empreses o entitats privades amb un finançament majoritàriament públic, o bé per festivals d'alt interès cultural especialitzats en un gènere musical; els criteris encara són més curiosos. Les bases en qüestió estableixen criteris tan respectables com ara la "localització del festival i contribuïció a la descentralització", la "participació destacada d'artistes emergents", la "singularitat de la programació", etc. També trobem el criteri de la "participació de solistes, grups i formacions catalanes", i s'especifica que "s'entén per solistes, grups o formacions catalanes els que resideixen a Catalunya". I res més. És a dir, en aquest cas, **ni tan sols el mínim irrisori del 15% de programació cantada en llengua catalana o occitana esdevé un criteri avaluable.**

Analitzada la teoria, cal fer un cop d'ull a la praxi. Sense anar més lluny, la resolució CLT/669/2015, de data 26 de març de 2015, publicada al DOGC número 6850 de data 14 d'abril de 2015, ens mostra com la proposta que va rebre més ajuts el 2015 va ser el Festival Cruïlla de Barcelona. Segons sembla, entre subvencions i ajuts reintegrables va rebre la no desestimable suma de 363.644 €, per 3 dies de programació –del 10 al 12 de juliol passats–. És a dir, una mitjana de més de 120.000 € públics per dia. Insisteixo, c'est pas mal. Si entrem més a fons i invoquem el cartell d'aquella edició, constatarem que tot bell just es podria considerar que el festival va fregar el llindar del 15% mínim de programació en català. Justet, justet. Això, en el supòsit que la manera d'avaluar si s'arriba o no al percentatge en qüestió sigui la llista de grups i formacions programats, com si tots fossin del mateix nivell de repercussió. Si es considerava d'acord amb el pressupost o catxet artístic invertit –que, en bona part, és el que acaba decidint si tal proposta es programa a l'escenari principal o en cert raconet del recinte en qüestió–, és evident que ni de lluny arribaria a aital percentatge. No cal dir, a més a més, que la majoria de

propostes que hi va haver en català van ser principatines i de varietat dialectal oriental, no fos cas!

Vist el panorama, els interrogants són inevitables: És normal que amb només el 15% de la programació en català un festival obtingui punts? No seria més adequat que aquest 15% fos un a quota mínima, una condició sine quan non, per rebre qualsevol ajut, i que, en tot cas, aquells festivals que volguessin obtenir punts haguessin de demostrar un veritable compromís envers la llengua amb una programació en català o occità d'almenys un 40%? És normal que existeixin subvencions que l'aspecte lingüístic ni tan sols el tinguin en compte? **És normal que no s'estableixi cap criteri per fomentar les propostes artístiques dels territoris lingüísticament perifèrics?** No fóra positiu d'establir certes mesures correctores o de discriminació positiva per aquelles propostes artístiques provinents de territoris on la realitat sociolingüística és encara en una situació més crítica que a casa nostra, com, per exemple, l'Alguer o la Catalunya del Nord?

I, finalment, darrera reflexió: Es pressuposa que els festivals que reben ajuts públics són econòmicament deficitaris –si no era així, seria un veritable escàndol!–, de manera que depenen del finançament de la Generalitat per sobreviure; per tant, s'entén que si apliquéssim aquestes mesures que comentàvem, els festivals haurien d'adaptar-se a tals requisits o bé cercar-se finançament alternatiu –fet que ens permetria d'ajudar amb més quantitat aquells que sí que s'hi adaptessin. En tal cas, per què no les hem aplicades fins ara? Per què no hem explotat tant com hem pogut els miserables marges de maniobra que Madrid encara ens concedeix ignominiosament, a favor del nostre projecte nacional? Algú és conscient de com canviaria el paisatge cultural i lingüístic –i, per tant, social i econòmic– si les polítiques culturals, des del nivell més tècnic, es dissenyessin al servei del nostre projecte nacional?

En l'enllaç següent podeu consultar la primera part de l'article [Llengua i poder](#).